

רומז לגלות מצרים שגלתה השכינה במצרים. והנחש רצה לקרב אליה, מה כתוב? והזר הקרב יומת. וינגע ה' את פרעה. וזה רומז למפות שהכה הקדוש ברוך הוא את פרעה ואת המצרים ואת הממנים שלהם. ומה כתוב? ועתה הנה אשתך קח ולך. כמו שפרעה במצרים שאמר למשה ולישראל שלח מעל פני ויצאו. וזוהי ההבטחה לשכינה ולישראל בגלות האחרונה.

מיד כשירצו האמות עובדי הכוכבים של העולם לקרב אליה ולדחוק אותה, שכר הפלה הדחוק, כתוב וינגע ה' את פרעה. מיד - ובאלהיהם עשה ה' שפטים. שעל השכינה נאמר אני ה' הוא שמי וכבודי לא אתן, והזר הקרב אליה יומת.

וכמו שפרעה הראשון אמר הנה אשתך קח ולך, כך אמר פרעה קומו צאו מתוך עמי, וכך עתידים העמים של העולם לומר לישראל קומו צאו, צאו מבינינו. והקדוש ברוך הוא לא מוציא אותם מביניהם עד שלקח את כליו. וכמו שנאמר ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ואת אשתו ואת כל אשר לו - כמו כן בגלות האחרונה. זהו שכתוב והביאו את כל אחיכם מפל הגוים מנחה לה' וגו'.

בינתיים הנה אליהו הזדמן אליו, ואמר, רבי רבי, ודאי כמו זה הוא בנשמה שהיא מצד השכינה. ויצר הרע רוצה לקרב אליה, והקדוש ברוך הוא מכה אותו בכמה מכות, כמו שהכה את פרעה על דבר שרי אשת אברם.

דבר שרי אשת אברם.

האשה בית פרעה. ודא רמיז לגלותא דמצרים דגלתא שכינה במצרים. ונחש בעא לקרבא לה. מה פתיב (במדבר א כא) והזר הקרב יומת. וינגע ה' את פרעה. ודא רמיז למחאן דמחא קודשא בריך הוא לפרעה ולמצרים ולממנן דילהון. ומה פתיב ועתה הנה אשתך קח ולך. כגונא דפרעה במצרים דאמר למשה ולישראל (ירמיה טו א) שלח מעל פני ויצאו. והאי איהי אבטחותא לישראל ולשכינתא בגלותא בתראה.

מיד דיבעון אמין דעלמא לקרבא לגבה ולדחוקא לה, אגרא דכלה דוחקא. פתיב וינגע ה' את פרעה. מיד (במדבר לג ד) ובאלהיהם עשה ה' שפטים. דעל שכינתא אתמר (ישעיה מב ח) אני ה' הוא שמי וכבודי לא אתן. (במדבר א נא) והזר הקרב לגבה יומת.

וכמה דפרעה קדמאה אמר הנה אשתך קח ולך, הכי אמר פרעה (שמות יב לא) קומו צאו מתוך עמי, וכך עתידין עממין דעלמא למימר לישראל קומו צאו, פוקו מביננא וקודשא בריך הוא לא אפיק לון מביניהו עד דנטיל מאניה.

וכמה דאתמר ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ואת אשתו ואת כל אשר לו. כגונא דא בגלותא בתראה דא הוא דכתיב (ישעיה סו ב) והביאו את כל אחיכם מפל הגוים מנחה לה' וגו'.

אדהכי הא אליהו אזדמן לגבה ואמר רבי רבי ודאי כגונא דא איהו בנשמתא דאיהי מסטרא דשכינתא. ויצר הרע בעי לקרבא לגבה וקודשא בריך הוא מחי לה בכמה מכתשין, כגונא דמחא לפרעה על

ובאותו זמן יורד סמא"ל וכל חיליו לנשמה ההיא, ושומר אותה עד שמתקרבת לקדוש ברוך הוא, וכך כמו זה כל אדם שרוצה לקרב לצדיק להזיק אותו, הקדוש ברוך הוא מכה אותו בכמה מכות להזיקו עד שיחזור לשעבודו. ומשום זה אמרה אשתו של המן הרשע, (אסתר ו) אם מזרע היהודים מרדכי לא תוכל לו כי נפול תפל לפניו. אבל הנשמה שאינה מצד רוח הקדש, יש לה להשמר, שיש רשות למקטרג עליה, וערום ראה רעה ונסתר.

ויעל אברם ממצרים. מה זה יעל אברם ממצרים? אמר לו אליהו, ודאי בזמן שהנשמה נצולה מהממנה הרע ההוא, שהוא אל אחר מלך מצרים, מלך של אותם הצוררים שדוחקים את הנשמות, ואותם מלאכי החבלה המזיקים, כמו שבארו בעלי המשנה, נשמות הרשעים הם הם המזיקים בעולם.

מה פתוב בבעל הנשמה? ויעל אברם ממצרים. התעלה עליהם בחזק רב, הוא ונשמתו וכל אשר לו. ואפלו לוט עמו, שהוא שד מצד הימין, שלא כל השדים שוים. שיש שדים שהם כמו מלאכים קדושים, שיודעים מה שהיה ומה שעתיד להיות, ועל השד הזה אמר הקדוש ברוך הוא אעשה לו עזר, ואם לא (כנגדו עזר דוכה לאות י' של ברית מילה, ונעשה שדי ואם לא) - השד הוא כנגדו. זהו שפתוב (בראשית יג) ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדו.

ועוד, אם זכה אדם - הוא עזר. מתי? כליל שבת שמלויים שני מלאכים את האדם, זה היצר הטוב וזה היצר הרע. אם זכה - יצר הטוב מכרף את בעל הבית

ובההוא זמנא נחית סמא"ל וכל חיליו לההיא נשמתא, ונטיר לה עד דאתקרבת לגבי קודשא בריך הוא. והכי פגונא דא כל בר נש דבעי לקרבא לצדיק לאנזקא ליה, קודשא בריך הוא מחי ליה בכמה מכתשין עד דיתחזר לשעבודה. ובגין דא אמרה אנתו דהמן חיבא (אסתר ו יג) אם מזרע היהודים מרדכי לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו. אבל נשמתא דלאו איהי מסטרא דרוחא דקדשא, אית לה לאסתמרא, דאית ליה רשו למקטרגא עליה, (משלי כב ג) וערום ראה רעה ונסתר.

ויעל אברם ממצרים (בראשית יד א), מאי ויעל אברם ממצרים. אמר ליה אליהו ודאי בזמנא דנשמתא אשתזיבה מההוא ממנא פישא, דאיהו אל אחר מלך מצרים מלכא דאנון צוררים דדחקין לנשמתין, ואנון מלאכי חבלה מזיקין כמא דאוקמוה מארי מתניתין, נשמתין דרשיעיא הן הן המזיקין בעולם.

מה פתיב במארי נשמתא ויעל אברם ממצרים. אסתלק עליהו בתקפא סגי הוא ונשמתה וכל דילה. ואפלו לוט עמה דאיהו שד (ד קט טו ו"א) מסטרא דימינא, דלאו כל שדין שוין, דאית דאנון פגונא דמלאכין קדישין, דידעין מה דהוה ומה דעתיד למהווי. ועל האי שד אמר קודשא בריך הוא (בראשית ב יח) אעשה לו עזר. אם זכה עזר. ואם לאו (כנגדו עזר דוכה לאות י' דברית מילה ואתעביד שדי ואם לאו) איהו כנגדו שד. הדא הוא דכתיב (בראשית יג ו) ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדו.

ועוד אי זכה בר נש איהו עזר, אימתי כליל שבת דאוזפין תרין מלאכין לבר נש, דא יצר הטוב ודא יצר הרע. אי זכה יצר הטוב מכרף לבעל הבית ולאנתתה וכל דילה, ויצר

וְאֵת אֲשֶׁתוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ, וַיֵּצֵר
הָרַע עוֹזֵר לוֹ בְּעַל פְּרוּחוֹ וְעוֹנֶה
אִמֵּן. וְאִם לֹא - הוּא כְּנִגְדּוֹ וּמְקַלֵּל
אוֹתוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. וּמִשּׁוֹם זֶה
נִקְרָא לוֹט, שְׂמֵכִיא קָלְלוֹת עַל
אוֹתוֹ הָאִישׁ וְעַל בֵּיתוֹ וּמְכַנִּים
קִטְטָה בְּבִיתוֹ. זֶהוּ שְׂפִתוֹב וַיְהִי
רִיב בֵּין רַעֲיֵי מְקַנְהֵי אַבְרָם וּבֵין
רַעֲיֵי מְקַנְהֵי לוֹט.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן, (שם) וַיֹּאמֶר אַבְרָם
אֶל לוֹט אַל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי
וּבֵינֶךָ וְגו' כִּי אֲנֹשִׁים אַחִים אֲנַחְנוּ.
מִצַּד שֶׁהוּא הַגּוֹף. וּמָה אָמַר לוֹ?
הֲלֹא כָל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ (שם). וּמִשּׁוֹם
זֶה אָמְרוּ בְּעַלֵּי הַמִּשְׁנָה, אִם רָאִיתָ
שׂוֹצֵר הָרַע מִתְגַּבֵּר עֲלֶיךָ,
הוֹלִיכֵהוּ לְבֵית הַמְּדַרְשׁ. אִם אָבִן
הוּא נְמוּחַ, וְאִם בְּרוּל - מִתְּפוּצֵץ.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְאַלְיָהוּ, אֵת זֶה
גַּם יְלָדִים יוֹדְעִים אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ,
רַבִּי רַבִּי, וְדַאי כֶּף הוּא, אָבֵל סוּד
דְּכַרֵּי הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת אֵינִם לְגַלּוּי כֶּף,
אֲלֹא בֵּינִי וּבֵינֶךָ.

פְּתַח וְאָמַר, (שם יב) וַיְהִי רָעִב
בְּאֶרֶץ. מַה הָרָעִב כָּאֵן? אֲלֹא וְדַאי
כְּשִׁמְסַלְקַת הַנְּבִיעָה מֵאֶרֶץ
הַשְּׂכִינָה, מִיַּד פְּתוּב וַיְהִי רָעִב
בְּאֶרֶץ (שם). וַיֵּרֵד אַבְרָם מִצְרַיִמָּה,
יָרַד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדוֹר בֵּין
הַצְּדָדִים הָרַעִים הַלְלוּ, כַּדִּי שְׁזַרְעוּ
יְהִיהֵם שְׁמוֹר בֵּינֵיהֶם.

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, רַבִּי רַבִּי,
וְהָרִי פְתוּב בְּשְׂכִינָה אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא
בְּמִסְפַּנַּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם. אָמַר
לוֹ, וְדַאי כֶּף הוּא! שְׂבֻזְמָן
שִׁישְׂרָאֵל שׁוֹמְרִים אוֹת הַבְּרִית,
הִיא מִתְּמַלֵּאת כָּל טוֹב וְלֹא חֶסֶר
מִמֶּנָּה (שִׁפְעָה. וְכַאֲשֶׁר לֹא שׁוֹמְרִים הַבְּרִית,
מִסְתַּלֵּק הַשִּׁפְעָה מִמֶּנָּה), וְנֹאמַר בָּהּ
וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן, אִם לֹא יוֹרֵד הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְשֹׁמְרֵי אוֹתָהּ, יֵשׁ רְשׁוֹת
לְצְדָדִים הָאֲחֵרִים לְקִרְבֵי לְשֵׁם.
וְאוֹתוֹ שְׂגוּרִים אֵת זֶה, יֵשׁ רְשׁוֹת

הָרַע אִיהוּ עוֹזֵר לִיהֵ בְּעַל פְּרוּחָהּ וְעוֹנֶה אִמֵּן.
וְאִי לֹא אִיהוּ כְּנִגְדּוֹ, וְלִיִּט לִיהֵ וְלְכָל דִּילָהּ.
וּבִגִּין דָּא אֲתִקְרִי לוֹט דְּאִיתִי לוֹטִין עַל הַהוּא
בְּרַנְשׁ וְעַל בֵּיתָהּ, וְאִיהוּ אֲעִיל קִטְטָה בְּבִיתָהּ.
הָדָא הוּא דְּכִתִּיב (שם י) וַיְהִי רִיב בֵּין רַעֲיֵי מְקַנְהֵי
אַבְרָם וּבֵין רַעֲיֵי מְקַנְהֵי לוֹט.

וּבְהַהוּא זְמַנָּא (שם יא) וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט אַל
נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְגו' כִּי
אֲנֹשִׁים אַחִים אֲנַחְנוּ. מִסְטָרָא דְּהָאִי גּוּפָא. וּמָה
אָמַר לוֹ הֲלֹא כָל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ (שם). וּבִגִּין דָּא
אָמְרוּ מְאִרֵי מִתְּנִיתִין אִם רָאִיתָ שׂוֹצֵר הָרַע
מִתְּגַבֵּר עֲלֶיךָ הוֹלִיכֵהוּ לְבֵית הַמְּדַרְשׁ. אִם אָבִן
הוּא נְמוּחַ וְאִם בְּרוּל מִתְּפוּצֵץ. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן לְאַלְיָהוּ דָּא גְנוּקֵי יוֹדְעֵי לִיהֵ. אָמַר לִיהֵ
רַבִּי רַבִּי, וְדַאי הָכִי הוּא, אָבֵל רְזָא דְּמַלְי
דְּפִרְשָׁתָא דָּא, לֹא אֲנוּן לְגַלְאָה הָכָא אֲלֵא בֵּינִי
וּבֵינֶךָ.

פְּתַח וְאָמַר (בְּרַאשִׁית יב) וַיְהִי רָעִב בְּאֶרֶץ. מַאי רָעִב
הָכָא. אֲלֹא וְדַאי כֶּף אֲסַתְּלַק נְבִיעוֹ
מֵאֶרֶץ דְּשְׂכִינְתָּא, מִיַּד פְּתוּב וַיְהִי רָעִב בְּאֶרֶץ
(שם). וַיֵּרֵד אַבְרָם מִצְרַיִמָּה, נְחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְדִירָא בֵּין סְטָרִין בִּישׁוּן אֵלִין, בִּגִּין זִרְעָא
דִּילָהּ לְמַהוּי נְטִיר בֵּינֵיהוּ.

אָמַר לִיהֵ רַבִּי שְׁמַעוֹן רַבִּי רַבִּי וְהָא פְּתוּב
בְּשְׂכִינְתָּא (דְּבְרִים ח ט) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְפַּנַּת
תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם. אָמַר לִיהֵ וְדַאי הָכִי הוּא.
דְּבֻזְמָנָא דִּישְׂרָאֵל נְטָרִין אוֹת בְּרִית, אֲתִמְלִיאַת
כָּל טוֹב וְלֹא חֶסֶר מִנָּה (נְבִיעוֹ. וְכִד לֹא נְטָרִין בְּרִית אֲסַתְּלַק
נְבִיעוֹ מִנָּה), וְאֲתִמַּר בָּהּ (בְּרַאשִׁית א ט) וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה.

וּבְהַהוּא זְמַנָּא אִי לֹא נְחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְנִטְרָא לָהּ, אִית רְשׁוֹת לְסְטָרִין
אַחֲרָנִין לְקִרְבָּא תְּמָן. וְהַהוּא דְּגָרִים דָּא אִית
רְשׁוֹ לְמַקְטָרְגָא לְקַטְלָא לִיהֵ. בִּגִּין דָּא אָמַר